

Melendus Muniz.

Fernandus Santii de Caldellas.

Arias Velasci.

Gondisalvus Pelagii, et omnes qui erant in Curia.

Ego Bernardus Dñi. regis notarius mandato suo, et per manum Dñi. Compostellani archiepiscopi cancellarii scribere jussi, et conf.

NOTA.

En esta escritura tenemos otro vestijo del poder antiguo de los reyes, pues Fernando segundo de Leon trata de trasladar la catedral por autoridad propia de acuerdo con los próceres de su corte y no mas.

Núm. 53.

Epistola decretal del papa Inocencio III á Pedro, arzobispo de Santiago, en el pleyto, con el de Braga sobre la pertenencia del derecho metropolitano á los cuatro obispados de Coimbra, Lamego, Viseo y Ejitania en el año 1199, en que se citan varias disposiciones de reyes antiguos españoles relativas á division de provincias eclesiásticas y obispados.

Esp. Sag. tom. IV. Apénd. II.

Ad Petrum Compostellanum archiepiscopum.

Licet unum sit corpus ecclesiae, in quo Christus est caput, et universi fideles sint membra, ille tamen qui à Christo petra, dictus est Petrus, etiam à Christo capite vocatus est *caput ipso* testante qui ait: *Tu vocaberis Cephas;* quod secundum unam interpretationem exponitur *caput*, quia (sicut plenitudo sensuum abundat in capite, ad cetera vero membra pars aliqua plenitudinis derivatur) ita ceteri vocati sunt in partem solitudinis, solas autem Petrus assumptus est in plenitudinem potestatis, ad quem velut ad caput ma-

iores ecclesiae causae non tam constitutione canonica quam institutione divina merito referuntur. Inter quas illa non minima reputatur quae inter Compostellanam et Bracarensem ecclesias super quatuor episcopatibus, videlicet Conim briensi, Lamecensi, Visensi et Egitanensi, ex delegatione sedis apostolicae longo fuit tempore sub diversis judicibus ventilata, quam nos auctore Domino, te frater archiepiscopo Compostellano, et venerabili frater nostro Martino Bracharensi archiepiscopo, pro definitione hujus causae praesentibus, exacta diligentia curavimus terminare. Petebas siquidem à dicto Bracharensi archiepiscopo quatuor praefatos episcopatus, asserens eos ad Compostellanam ecclesiam jure metropolitanu pertinere.

Tuam autem intentionem fundare multipliciter nitebaris per privilegia, per concilia, per historias, per divisiones, per famam et per sententiam. Volens enim apostolica sedes Compostellanam ecclesiam pro reverentia beati Jacobi apostoli, cuius venerandum corpus in ea conditum requiescit, speciali privilegio decorare, dignitatem Emeritensis metropolis quae peccatis exigentibus à longis retro temporibus usque nunc barbarica tenetur feritate captiva, eidem ecclesiae cum integritate Lusitaniae provinciae liberali concessione donavit; sicut privilegia felicis memoriae Calixti papae praedecessoris nostri liquido protestantur, tres de suffraganeis episcopatibus exprimens nominatim, videlicet Conim briensem, Salmaticensem et Abulensem qui soli tunc in confessione christiani nominis permanebant, ceteros autem generali denominatio ne concludens.

Hos autem episcopatus, de quibus quaestio verte batur, ad Emeritensem pertinuisse metropolim per Emeritensem nitebaris concilium demonstrare, in quo duodecim epis copi qui convenerant, se omnes esse de Lusitaniae prov incia profitentur, dicentes in primo capitulo: *Convenientibus notis omnibus Lusitaniae provinciae episcopis, &c.* Qui post universa statuta concilii omnes cum suo metropolitanu subscribunt, tam ex nomine sedium, quam etiam ex nomi

ne personarum: inter quos Conim briensis, Egitanensis, Lamecensis expresse subscribunt. In octavo quoque capitulo ejusdem concilii continetur quod, suplicante sanctae memoriae Orontio episcopo, *Rex Recesvintus inductus est ut reduceret atque restauraret episcopos hujus provinciae Lusitaniae ad suae provinciae nomen atque concilium:* et sic demum secundam canonicas regulas decreto synodico, iudicii formula et suae clementiae confirmatione ad nomen provinciae suamque metropolim sunt reducti. Quibus verbis indubitanter exprimi asserebas quod ii quatuor episcopatus, qui usque tunc fuerant sub nomine provinciae Gallaeciae, per sententiam sunt reducti synodicam. Quorum unus videlicet ex reductis exprimitur fuisse Selva, Egitanensis episcopus qui est unus de quatuor; quos omnes eadem quaestio apprehendit, et ad majorem expressionem in subscriptionibus post metropolitanum Selva primus cum tali adjectione subscribit: *Ego Selva Egitanensis episcopus pertinens ad metropolim Emeritensem una cum archiepiscopo meo Proficio subscribo.* Et quisque sequentium dicit ita: *Similiter subscribo,* intelligens totum cum verbo *id est* pertinens ad Emeritensem metropolim.

Isidorus autem in chronicis de gotis, titulo *de Suevis* testatur quod *Remismundus ad Lusitaniam transit; Conimbriam pace deceptum diripit; Ulixibona quoque ab eo occupatur.* Per quod videtur ostendi, quod tam Conimbria quam Ulixibona consistit in Lusitania. Plynius quoque narrat in *Libro 2 Nat. Hist. circ. fin.* quod *Durius è maximis Hispaniae fluminibus, juxta Numantium lapsus, dein Lusitanos à Gallaecis disternat.* Per quod appetè monstratur quod cum quatuor episcopatus predicti sint ultra Durium, non in Gallaecia, sed in Lusitania sunt constituti.

Divisiones etiam multas produxisti de locis (ut asse-
ris) non suspectis, assumptas, et exhibitas sub testimoniis
et sigillis authenticis quae connumerant hos quatuor epis-
copatus inter Emeritensis ecclesiae suffraganeos, et eosdem
ipsi metropoli evidenter assignant.

Per testes etiam ab adversa parte productos ostendere voluisti quod publica fama testatur hos episcopatus ad Emeritam spectavisse. Felicis quoque memoriae Coelestinus papa predecessor noster, cum in minori ordine constitutus legationis officio in Hispania fungeretur, de hac causa cognoscens, pro Compostellana ecclesia contra Bracharensem sententiam promulgavit, sicut per multos testes tu ipse nixus es comprobare.

Verum ex adverso dictus Bracharensis archiepiscopus rationes hujusmodi frivolas asseverans, nixus est eas multipliciter infirmare, proponens quod privilegia donationis per suppressionem veritatis, et falsitatis expressionem, à Calixto papa fuere surrepta. Supressum est enim verum in illis de duabus praecedentibus privilegiis quae felicis recordationis Paschalis papa super redintegratione ipsorum episcopatum concesserat in perpetuum ecclesiae Brachrensi. De possessione quoque quam eo tempore in praefatis episcopatibus ecclesia Bracharense habebat, quorum alterum per privilegia, reliquum vero per testes et instrumenta sufficienter ostendere satagebat. Expressum autem erat in illis falsum, in eo quod Conimbricensis episcopatus dicebatur ad Emeritam pertinere, cum idem Bracharensis multis rationibus adstruere niteretur tam Conimbricam, quam tres alios episcopatus ad metropolim respicere Bracharensem. Intantum enim Paschali papae qui privilegia super redintegratione praedictorum episcopatum ecclesiae Brachrensi concessit, constitisse videtur hos episcopatus ad eamdem Bracharensem ecclesiam pertinere, quod ipse in litteris quas direxit Gunsalvo Conimbrensi episcopo manifeste testatur, quod constat, Conimbrensem in Bracharensis provinciae catalogo contineri. Unde quia Toletanus archiepiscopus ad mandatum ipsius Conimbrensem episcopatum non restituerat ecclesiae Bracharense, privavit ipsum legationis officio ut Bracharensis archiepiscopus liberius in provincia sua justitiam exerceret.

Emeritense vero concilium non esse authenticum mul-

tipliciter asserebat, tum, quia non invenitur in aliquo authentico libro inter alia concilia contineri; tum, quia nec constructionem, nec sensum, nec latitudinem in plerisque locis contineri probatur; tum etiam quia contra canonicas sanctiones, et apostolicae sedis primatum aliquid videtur in eo esse statutum contra episcopum qui non venerit ad concilium, ut videlicet a metropolitano debeat in cella refrudi. Per undecimum quoque Toletanum concilium, quod constat authenticum nitebatur illud Emeritense concilium improbare ratione temporis, quod in utroque reperitur expressum, cum simul utrumque stare non possit; objiciens contra illud nonnullas alias rationes. Historias autem inducetas sanè ac veraciter intellectas nihil ad propositum valeare dicebat, sicut per quasdam alias historias ostendere nitebatur; cum et judex ecclesiasticus ad gentilium praesertim historias non debeat se convertere; quando per constitutiones canonicas, vel scripta Romanorum pontificum, aut sacras auctoritates doctorum, ecclesiasticum potest negotium terminare.

Divisionses etiam quas pro se pars tua induxit, invalidas asserebat; tum quia longe plures et evidenter divisionses pro sua sunt parte productae, tum etiam quod in eodem quaeterno, quem contra saepè dictum Bracharensem archiepiscopum produxisti, Lucense concilium, est inventum, in quo episcopatum Gallaeciae fuit facta divissio, per quam episcopatus de quibus agitur, ad Gallaeciam provinciam pertinere monstratur.

Famam vero dicebat contra se nullatenus esse probatum, sed nec sententiam praefati legati alicujus fuisse momenti, cum in scriptis non inveniatur fuisse redacta, quamvis super tanto dicatur negotio fuisse prolata; unde nec nomen habere meretur. Nec obstat, si forte dicatur quod fuerit amissa; quia qui casum allegat, debet casum probare. Theses autem, qui de ipsa loquuntur sententia, omnino discordant et in dicto, et in tempore, et in loco. Praeterea cum talis sententia non intelligatur super proprietate fuisse prolata, quia praec-

sumi non debet, ut apostolicae sedis legatus, tam arduum negotium et difficile velut indisensum subito definierit, cum etiam pars tua postea literas apostolicas impetrarit, quibus distinctè praecepiebatur archiepiscopo Bracharensi, ut hos episcopatus Compostellano archiepiscopo restitueret, et facta restitutione, si super hoc agere vellet, ordine posse judicario experiri; patet quod illa sententia super possessione dumtaxat causa contumaciae fuit lata, quod ipsi testes magis dicere comprobantur. Unde cum Bracharensis ecclesia se postea judicio praesentaverit, et causa postmodum fuerit ab apostolica sede commissa, mora purgata, talis sententia expiravit. His aliisque rationibus intentionem tuae partis multipliciter elidere nitebatur.

Unde licet, auctore non probante, is qui convenitur, etsi nihil praestiterit, absolvatur, ad ostendendam tamen evidenter sua partis justitiam, hos episcopatus ad Bracharensem metropolim pertinere satagebat ostendere, per privilegia videlicet et concilia, confessiones et divisiones, praescriptiones et instrumenta. Si enim privilegia privilegiis conferantur sua dicebat privilegia debere praefterri, cum et plura sint numero decem videlicet Romanorum pontificum, inter quae post tria privilegia Paschalis II, est et privilegium Callixti papae, qui nominatim hos episcopatus redintegravit et confirmavit ecclesiae Bracharensi. Quorum videlicet privilegiorum septem sunt redintegrations et confirmationes; tria vero sequentia, videlicet Eugenii, Adriani et Alexandri sunt etiam concessiones perpetuae, per quas totum videtur negotium definiri.

In secundo vero Bracharensi concilio (de quo non dubitatur quin sit authenticum) continetur expressum quod episcopi Gallaeciae cum suis metropolitanis ad illud concilium convenerunt, et in eorum numeratione isti quatuor continentur qui post statuta concilii cum aliis coepiscopis, tam ex nomine personarum quam ex nomine sedium expressè subscribunt. Unde liquido patere dicebat quod et Gallaeciae sunt provinciae, et ad metropolim pertinent Bracharensem. Con-

fessus es etiam tu ipse frequenter in jure quod omnes episcopi qui primo Bracharensi concilio adfuerint, indubitanter pertinent ad metropolim Bracharensem, sed per quoddam capitulum secundi concilii Bracharensis appertè probatur, quod hi quatuor interfuerunt primo concilio Bracharensi, cum ad secundum concilium Bracharense convenisse dicantur episcopi, tam ex Lucensi synodo, quam etiam Bracharensi; et inter eos qui ex Bracharensi synodo convenisse dicuntur, isti quatuor nominantur. Porro secundum Bracharense concilium non praecessit Bracharensis synodus nisi prima. Constat ergo quod isti quatuor fuerunt in prima synodo Bracharensi. Unde videtur colligi manifestè, quod isti quatuor juxta praemissam confessionem tuam indubitanter pertinent ad ecclesiam Bracharensem.

Scriptura quoque Lucensis concilii quae continetur in libro à tua parte producto, indicat hos quatuor episcopatus secundum divisionem quam facis, ad Bracharensem metropolim pertinere; quam etiam divisionem tres Romani pontifices dicuntur in privilegiis Bracharensis ecclesiae confirmasse. Pluralitatis quoque ratio secundum quam dicitur, quia praevalet sententia plurimorum, divisiones suae, quae longè plures sunt numero, praefert divisionibus partis tuae. Sed et ratio temporum tibi perpetuum silentium imponere nitebatur cum à primo Bracharensi concilio usque ad Emeritense concilium per spatium CVII annorum, hos quatuor episcopatus Bracharensis ecclesia deberet possidisse. A tempore quoque Paschalis secundi qui hos episcopatus redintegravit ecclesiae Bracharensi, usque ad tempora trium judicium quibus haec causa fuit primo commissa, praescriptionis tempus constat fuisse completum; per quod ecclesia Bracharensis hos episcopatus juxta suam assertionem inconcusse possedit, Rescripta quoque Paschalis transmissa Toletano archiepiscopo et episcopo Conimbrensi, de quibus est superius praelibatum, id ipsum (ut asserit) evidenter ostendunt.

Porro tu respondebas, quod post latam pro te ab apostolicae sedis legato sententiam, jam non tenebaris ad

has, aut alias rationes, quae contra rei judicatae auctoritatem inducebantur, aliquid respondere; nisi quod, sine praedictio tuo, licet ex abundanti satisfacere sustinebas; asserens possessionem Bracharensis ecclesiae per testes non esse probatam, cum quidam testium ad probationem inveniantur inutiles; alii vero probentur mendaces. Litterae quoque Paschalis quibus eamdem possessionem adstruere satagebat, contrarium potius adstruere videbantur; sed et privilegia Paschalis ejusdem, quae sue concessionis privilegium praecesserunt, in multis reprehensibilia denotabas. Primo secundum formam, et in bulla, et in scriptura: secundo juxta continentiam, et in enumeratione sedium, et in falsitate suggestorum. Persona quoque quae illa privilegia, videlicet secundum et tertium, impetravit, merito suae pravitatis reddidit illa suspecta; Mauricius scilicet qui postea fuit haeresiarca in apostolicam sedem intrussus, qui qualis extiterit, litterae Gellasi papae missae ad Vienensem archiepiscopum, appertè depingunt. Praeterae contra rei judicatae auctoritatem impetrata sunt illa rescripta, sicut probatur per Emeritense concilium, in quo per decretum synodicum, et judicis formulam, secundum canonicas regulas, illi episcopi videntur esse reducti. Postremo dicti legati sententia lata est contra ipsa; quibus, si tunc fuerunt exhibita, derogatum est per sententiam; si autem exhibita non fuerunt, occasione instrumentorum noviter repertorum auctoritas rei judicatae non potest ulterius attentari. Tua vero privilegia multipliciter asserebas omni suspicione carere; quorum veritas constat ex apostolicae sedis archivis, in cuius regestis fideliter continentur, quae adversae partis privilegiis comparata, certa debent ratione praeservari, quia tua sunt privilegia donationis certa et absoluta; sua vero sunt privilegia confirmationis seu redintegrationis, conditionalia tantum et respectiva. Nec oportebat in tuis privilegiis fieri mentionem suorum praecedentium, quibus nihil juris acquirebatur, quod istis posset obsistere, cum et alias nullius debeat reputari momenti. Nam inter scripturas quae pa-